

EESTI NOORUS

NOORSOO
KULTUURI
AJAKIRI

ILMUB
ÜKS KORD
KUUS

TELLIMIS-HIND:

1	aasta peale	Kr. 1.80
1/2	aasta peale	" —.90
1/4	aasta peale	" —.45

KUULUTUS-HINNAD:

1	lehekülge	. . . Kr. 30.—
1/2	lehekülge	. . . " 15.—
1/4	lehekülge	. . . " 7.50

TOIMETUS JA TALITUS TALLINNAS, HARJU T. 37

Nr. 1

M'ARTS

1929

Soome Noorsoo Liidu pidustusilt ja aastapäevalt Viiburis 1927.
Teises feas esiplaanil ÜENU Keskjuhatuse esimees A. Meikop.

Oleme rõõmsad avaldama oma esimeses numbris pilte ja kirjutist vennasnoorsoo elust ja tegevusest. Piltide klišeed kuuluvad ajakirjale „Pyrkijä“ ja on meile tarvitada antud tasuta, mida siin tänuga märgime.

SISU: Kolm generatsiooni — August Meikop. Soome noorsoo ühinglik liikumine — Paavo Montonen. Meie sõit Eestisse — Märta Karlsson ja Anna Tinnerholm. Kirjandusharude tegevusest maal — Marta Kena. Noorusmälestusi — T. Braks. Noorsoo töomailt (Soomest, Rootsist, Itaaliast, Saksast, Eestist) .Luukamber. Kiri toimetusele. Pilte Soome, Rootsi ja Eesti noorsoolaste tegevusest.

Kolm generatsiooni.

August Meikop.

On aegu, mil inimvaim ajale etterutab ja tulevikus tegeleb. Need on rahu ajad. On taas aegu, mil ümbrus inimvaimu murrab, matab ja olukordi loob, millele inimvaim järelejoosma peab, enne kui ta kohaneb ja kaasakõnelda võib. Üks niisuguseist oli ajajärk 1914—1919.

Meil tõmbas see ajajärk piirjooned kolmele generatsioonile, kolmesugusele omariikluse suhtumusele.

Siin *vanempõlv* aastate 1870—90 vahel, kes väeliinidel jäi tulega ristimata. Elukutsele ettevalmistuse lõpule viind, seltskonnatöös kauaaegseid vilumusi omand on tal elutarkust, liinitaguseid koduseid kogemusi, isiklist huvi ja varandust. Ta jäi omariigi loomisel võimu etteotsa, sest tal ei puudunud kogemusi ning oli ta sellele kõige lähemal. Praegugi pole ta ainult pea igas elukutses (mahaarvatud vist lendurid ja autojuhid), ettevõttes, majandusühisuses ja seltsides eesotsas, vaid peab ka valitsuse ja võimu võtmeid oma käes. Tal on poliitilist tarkust ja kõneandi, kuid ta tunneb ka hästi võimukäespidamise kõrvalkäike ja teeb sekka demagoogiatki. Saand oma ettevalmistuse ennesõjajaegsel ajal ja harjunud tolleaegse korra ja vaadetele on talle omariiklus eestkätt siiski ainult poliitiline küsimus.

Siis *sõdur* aastail 1890—1900, kes nii ilmasõjas kui ka vabadusvõitlusis oli tuliristimise tulipunktis. See noorurite ja vanempõlve vahele kiilutud, sõjajärgne edukas, kuid avalikus elus sageli tagasihoidlik ja vaikida armastav kaevikute generatsioon pole enam eelmiselt selgeilmeline. Kodu kutsus ja kaevik katkestas kutsetöö, lahingudrill õpingu ja elukutsele ettevalmistuse. Ühine tuleviku kodu, mida siis loodi eemal kaeviku üleelamisis, raskeis heitlusis ja jõupingutustis oli lahkkelitu, ilus ja ideaalne. Ent sõja lõppedes ja sellesse kodusse elama asudes, tuli väike pettumus: kodu polnud siiski nii ilus. Üldhuvi asemele ilmnes kõhu- ja kihihuvi, üksmeele ja ühise

väerinna asemele sageli taktitu demagoogia. Tänu asemel vaadati liinlastele sageli näkku erakondade seisukohalt ning lasti neid sageli alata kibedat võitlust kohtade ja leiva järele. Mõnedki liinikangelased olid isegi sunnitud kodumaa tolmu jätma ja Kanaadast või Brasiiliast eluaset otsima. Ent see vergeristitud generatsioon oskab siiski ühiskodu ja isamaad hinnata. Ta teeb seda parteidesse astumattagi ega tundu siin teiste generatsioonide ägedust äärmise parema ja pahema vahel. Sel sõduripõlvel on energiat ja algatusvõimet ning oma pettumusskepsise katab ta töötahte ja praktilise huviga. Saand asuniku-maad või muid püsivaid töövõimalusi ei keeldu ta toetamast paremtiiva mõdukaid algatusi, omades sotsiaalse õigluse, leiva ja teenistuse on ta ka pahemtiival tugeva, autoriteetse riigi poolt. Ent omariiklus on talle enam kui ainult poliitiline küsimus. Ta nõuab ka sügavamaid majanduslikke uuendusi, üheõiguslust, mõningaid sotsiaalseid uuendusi ning on ta igasuguste varjatud ja varjamata eesõiguste kaotamise poolt.

Hingelaadilt eraldi ja neist kahest generatsioonist eemal seisab sõjajärgne *noorurite* põlv, kes sõdu vast ainult ajalehe sõnumite ja elukalliduse aja tühja kõhu kaudu mäletab. Seda noorpõlve ei seo endised traditsioonid, endine mõisasaks ega kirikhärra või muu vene võimumees. Selle generatsiooni võimaliselt varaküpse „mina“ arenes revolutsiooni keerises. Ajaleht sai talle loetavaimaks raamatuks, kino elukooliks, oma vaba loomingu viljelemisvõimalus aktiivse tegelemise tõukejõuks. Ta silmaring on võrdlemisi avar ning näeb ta kaugemale kui seda kodukase otsast vaatama ulatakse. See võrdlemisi aktiivne noorpõlv otsib ka omariikluses omapära ja omaloomingu võimalusi. Vähe on talle poliitilisest või majanduslikust revolutsioonist — nõuab ta selle laiendamist ka kultuurialule. Vähe on talle uue ehituse vundamendist, vaid

näeb ta isadema ja isamaja ülesehitust kogu ulatuses ja kõigis üksikasjus. „Mina“ asemele tahab ta nõuda „meiet“, kihihuvi asemele üldhuvi, võõrapärase asemele rahva üldhinge tuksumisega arvestamist.

*

On möödunud kümme tegelikku aastat sellest meile lõpmatu suure tähtsusega ajaloolisest ajajärgust 1914—1919. Ent veel hõõguvad hinges sõjaaegsed üleelamused kristalliseeruvad ajaloolises perspektiivis. Veel polda üheski kolmes

üksikasjusse ja kõrvalteile kaldutakse, juhib noorpõlve terve instinkt ta siiski jälle õigele teele. Kannab selle noorpõlve algatusi ja toiminguid ühisushuviline avar patriotism.

Abiks olla sellele kolmandale generatsioonile tema ülesehitavas kultuuritöös, endaarendamisküsimusis ja loomingu katseiski, tahab olla käesolev ajakiri. Noortepere, millele ta eestkätt toetub, on kümne aasta jooksul kasvand kümne tuhandeni ning on sel perel oma tulemused ja kogemused selles kultuuritöös. Ent oluline pole see seljataguse või

V. Ylinen: Satakunna Noorsoo Liidu kodukultuuri võistlusauhind.

generatsioonis täiel selgusel sõjast ja tema tagajärgedest. Veel kestab järelsõda kuigi teises kujus, teises stiilis. Iseseisvus nõuab iseseisvust, kultuurivõitlus iseenda võitmist ja kultuuristumist, rahvuslikkus rahvustunde sügavamalt hinnangut eneses. Mitte passiivseid keetjaid kokaraamatute ja komando järele, vaid iseseisvaid roavalmistajaid vajab tuleviku Eesti. Ent valmivad need roavalmistajad organiseerund noorpõlve ridades, kes rahvusliku hinge, rahvusliku omapära ja vaimlise iseseisvuse otsinguis sammub kultuurivõitluses esirinnas. Ja kuigi vahest komistatakse,

väljaandja küsimus. Oluline on siht. Ja see on, et *Eesti noorus*, kogu sõjajärgne noorpõlve generatsioon, asudes optimistlikule omariikluse alusele moodustaks kõrgeväärtusliku linna ja maad ühendava kultuurõhkkonna, milles kujuneksid meie vaimlise iseseisvuse otsingud ja areneks kultuurivõitluse väerind vaatamata ilmavaatelisile või muile erinevusile. Väiksel miljonilisel rahval ei saa kultuurküsimusis olla lahkarvamisi ning on siin tähtis iga üksiku isiku oskus, võime, huvi ja energia. Väikerahvaina väärime oma olemasolu vaid arenend isikluse ja kõrge kultuuriga.

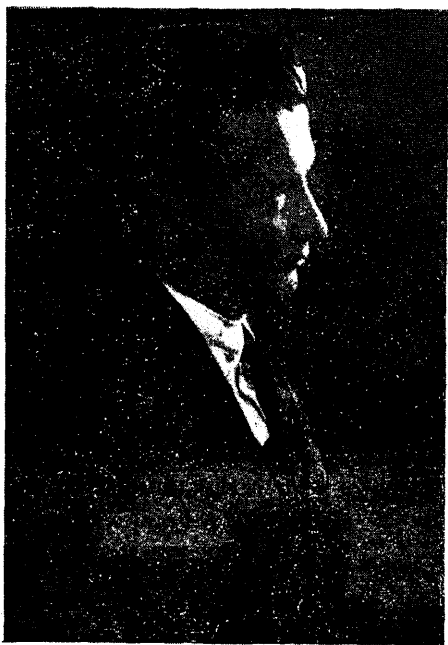
Soome noorsoo ühinglik liikumine.

Kuhu see praegu sihib.

(Eesti Noorusele kirjutanud **Paavo Montonen**, Soome Lõuna Karjala Noorsooliidu sekretär)

Sellise iseseisva noore rahva tulevikule kuhu kuulub vaid kolm ja pool miljonit inimest, tähendab väga palju, millisele eesmärgile püüdlevad (pürgivad) 70000 selle paremate hulka kuuluvat noort. Seda enam, et soome noorsoolaste töö, edusammud ja protestid selgelt kajastuvad nii soome vaimlises, kui majanduslikuski elus. Ja kui vennasmaa ei saa olla ükskõikne teise vennasmaa saatusele, võiks eesti noorsoolastele olla huvitav teada kuhu poole pürgivad praegu noorsoolased siin pool soome lahte.

Soome noorsoovägi on ju pea viiskümmend aastat võidelnud halbade kommete vastu. Ta on sageli eluhinnal otse jõuga sundinud halvemadki noorsoolemendid olema haritud inimestena oma

Paavo Montonen,
Soome Lõuna Karjala Noorsoo Liidu sekretär,

Satakunna noorsoo ühingu näitus Jyväskyläs.

pidustusil. Tulemused, millisteni selles suhtes jõutud, on tähelepanu vääriwad, kuigi veel palju on teha.

Soome noorsoolaste pere on aasikümnete jooksul püüdnud kindlustada ja elustada noorpõlves isamaaarmastust. Ja nii ongi isamaalsus meil, väikest kommunistlikku rühma arvesse võtmata, elav ja jõuline. Maa isestumiselegi oli noorsooühingute sooritatud rahvushinge äratamine otsustav. Kuid kui ütleksime, et nüüd selles suunas kõik tehtud, oleks see ebaõige. Noorsooühingud peavad edaspidigi õhutama isamaalikkude vaimus-

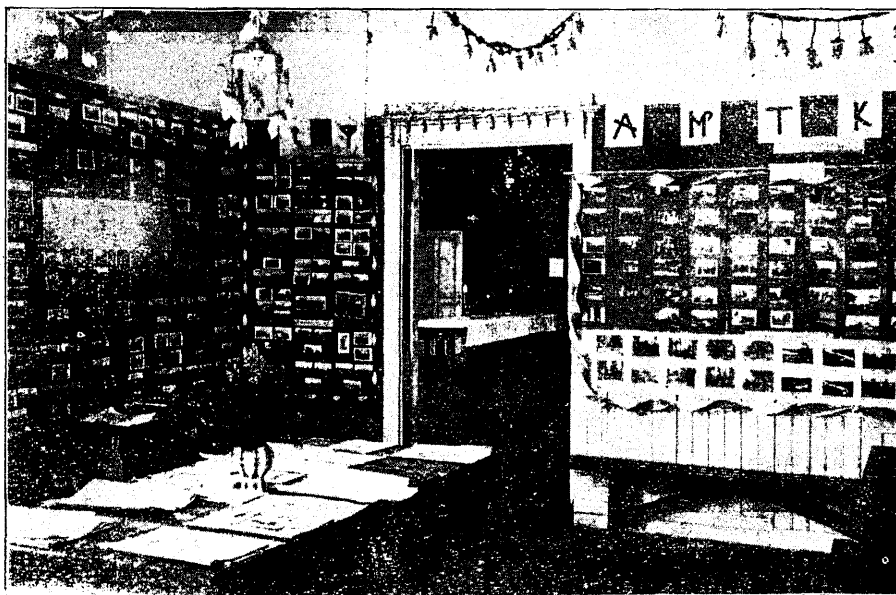
tust, sest tänapäeval on küllalt jõude, kes seda noorsoos tahavad sumbutada.

Kuid nii rahvusliku enesetunde äratamisega kui ka talumajapidamise arendamisalgi on raskem töö ju sooritatud ja liikumine võib oma pääjõude suunata teisile alule.

Maa noorte teadmised on vähesed ja tugevad rahvakooli ja osalt rahvaülikoolide antud ainele, Kuna aga inimene tänapäev nii ühiskondliku kui ka isikliku elu seisukohalt vajab tavaliselt enam

suuremaks, on üks soome noorsooühingute pää ülesandeist.

Kuid niikui inimene ei saa olla haritud ja elada vaimliselt rikast elu teadmisteta, ei või ta olla kasvatatud ja õnnelik ka arenenud tunde-eluta. Tunnete arendamine sünnib peaaesjalikult kunstide kaudu. Soome noorsooühingud on väga tugevalt toetanud kirjandus-, näite- ja helikunstide arendamist maal. Kuid mitte ainult toetanud, vaid katsunud kaasas olla ka selle loomisel. Aasta

Soome Noorsoo Liidu talvepäevalt. Uuemaa Noorsoo Liidu kodukultuuri väljapanekuid.

teadmisi, on noorsooühingute ülesanne neid liigetele välitada. Lugemine õppimise eesmärgil peab saama üldiseks. Et aga üksinda õppimine on raskepärane, on asutatud õpiringe kus sageli mõned semestrid süvenetakse mingisugusesse määratud ainesse ja nii hangitakse põhjanevamaid teadmisi. Selle järele võetakse käsile taas uus aine. Ja nii, mõne aasta jooksul suudetakse enda teadmisi tähelepandavalt suurendada. Viimaste statistiliste andmete kohaselt töötas noorsooõpingides 6037 noort. Niisuguse õppetegevuse arendamine veel mitu korda

jooksul on esitatud ligi 300 näidendit, nende hulgas mitmed, kellede kirjutajad on noorsooühingute kasvatatud. Laulukoore on ligi 300, pasunakoore 65 jne.

Nii näite- kui ka muusika harrastusi on noorsoo keskkoonused viimasel ajal hakanud endisest enam toetama hankides muu seas omale vastavaid häid instruktoreid. Nii on, näiteks, Lõuna-Karjala noorsoo keskkoonus omale hankind näiteinstruktoriks häana näitlejana, häana näitekirjanikuna ja lavastajana tuntud hra *Otto Tuulose*. Muusika instruktoreid on juba mitmel noorsoo kesk-

koondusel. Ja mida enam saadakse üle ainelisist raskusist on kavatsus suurendada seesugust nõuande tööd.

Majanduslikud raskused, mis Eestiski noorsootööd suruvad, annavad talle Soomeski aeglasema tempo, kui see oleks muidu. On siiski lootusi saada edaspidi üldistest summadest niisuguseid toetusi, et eri noorsoo keskkoondused, milliseid on 18, saaksid endale palgata vastavalt instruktoreid.

Soome noorsoolased töötavad selles kindlas veendumuses, et see töö on väl-

timatu maa ja rahva õnnelikule tulevikule. See veendumus annab tööle lootuse ja julguse.

Soojal südamel kanname siin meie noori sõpru Soome lahe lõuna poolel. Mõte ühistoiminguist tuksub tugevana südameis. Ja nii võiksingi lõpuks öelda, et üheks pürgimuseks praegusel hetkel oleks selle ühistoimingu teostamine. Arvatavasti ju käesoleval suvel kohtame teineteist nii eesti kui ka soome maakamarail.

Paavo Montonen.

Noorsoo Ühingu kursuselased Suolahdes, kesk Soomes.

Meie sõit Eestisse 27/6—4/7 1928.

Kirjutanud **Märta Karlsson** ja **Anna Tinnerholm**, Stockholmis.

(Eestistanud **Edgar Eik**.)

Oli 27. juuni 1928. õhtu Stockholmis, Skeppsbroni kai ääres seisis koguke noori, 23 rahvastantsijat, oodates, mil tornikelad Lõuna-Linnas löövad kümme. Silla ääres aga ootas „Kalevipoeg“, kõrgele-aetud auruga, valmis viima noori üle Läänemere rahutu vee Tallinna, ootavate sõprade poole, kelledelt meil juba teine kord oli õnn vastu võtta kutset suurtele pidustustele. Aeg möödus, laev liikus peagi, kaasa viies hulk tervitusi, hulk ärevaid lootusi.

Sõit läks õnnelikult seni kuni viibisime Rootsi saarestiku ja skäärde piirides. Niipea kui loots viimaste saarekete kohal lahkus laevalt, lõppes ka rahu.

Tõusid lained, kõrged, aeglased, ähvardavalt tinahallid, laev hüples kui pähklikoor, polnud mõteldagi puhkusele. Ent kui kurnav-raske ka merireisi piin on, kuulub ta ometi selliste hulka, mis möödumisel kohe ununeb.

Kohe, kui jõudis „Kalevipoeg“ Tallinna sadamasse, tundsimme end viibivat pidutseva rahva keskel, vaatamata vihmale, mida täsa kividele langes. Sadama sild mustendas rahvast, kogu Tallinn oli tulnud vastu võtma Ameerikast kohalesõitnud suguvendi, oli seal küll naeru ja pisa-raid, laulu ja kallistusi. Ka meie sõpru oli rohkearvuliselt vastu tulnud, nad tervitasid meid sooja, spontaanselt hoovava

hüüdega, mis tungis otse südamesse. Tolliformaliteedi möödumisel pugesime meid ootavatesse autodesse ja kihutasime ühiskoju, Naiskutsekooli majja.

Siin oli kõik tehtud, et meie olemine mugavaks ja heaks osutuks. Pärast õhtusööki algas, õieti jätkus, tutvuse arendamine meie Eesti sõpradega. Külm, merehaigus, väsimus, kõik oli nagu ära puhutud, kui kostsid esimesed „Vingakeri“ helid. Peale esimest kohtamist Eesti rahvastantsijatega Tranas 1925. aastal, on nagu iseenesest arenenud vastastikune tantsude oskus, vaatamata muudes lahku-

viib. Kõrval majas asub Eesti parlament, kus meil juhiks oli mitte keegi muu, kui Rootsi kapten Lundborgi ülemus Eesti sõjaväes, hoone komendant maior Kanep. Tüse ohvitser, kes oma lahke ilmega rohkem kirikuõpetajat kui sõjaväelast meele tuletab, tähendas säravail silmil: Oleme rõõmsad, et Eesti-Rootsi häädest suhetest võib kõnelda isegi ühenduses põhjabinabaga. (Olid parajasti päevad, mil kapten Lundborgi nime kuulsus kandus üle maailma).

Peale lõunat sõitsime laevaga Pirita suvituskoha, kus asuvad varemmed vane-

Rootsi ja Eesti noorsoolased ETK maja ees.

minekutes meie ja eestlaste vahel, nagu keeles, eluviisides ja kommetes.

Järgmine päev, reede 29. juuni, oli määratud linna ja selle ümbruskonna vaatlemisele. Huvitava mulje jättis jalutus auväärt vanade, ülipaksude linnamüüride ja kindlustornide vahel. Meie tähelepanu äratasid moodsa trammii naiskonduktorid ja eriti venetüübilistes riietes troska voorimehed ja naised rahulik-tõsiste pilkudega. Käisime ka jumalateenistusel katoliku kirikus, kus preester suitsupilveid viurukit igalepoole levitas, sellejuures ladinakeelseid sõnu lausudes. Ülihuvitava väljawaate linna üle saime vanas Pika Hermanni tornis, kuhu mitusada astet kitsast treppi

mast samanimelisest kloostrist. Samas külastasime ka ÜENÜ Tallinna osakonna esimeest N. Teissi, ta kaunis suvikorteris. Olime ülilahkesti vastu võetud.

Kahjuks möödus aeg ülikiiresti pidulik-ülevas meeleolus, kõnede, laulu ja muusika saatel. Peagi liikusime eriti tellitud suures autobussis Spordi staadionile, vaatama seal asetleidvat jalgpallivõistlust Rootsi Eskilstuna ja Eesti meeskondade vahel. Meie ergutushüüded kodukeeles näisid spordimeestele suurt hoogu andvat.

Samal kohal, staadionil, algas peagi meie peaproov järgmise õhtu etendusele, kuna vaheaegu kasutasime ring- ja teiste mängude mängimisega, esikohal muidugi

„Karusel“, milline omandanud suurt edu ja poolehoidu eestlaste hulgas.

Saabus laupäev, suur pidupäev, kus linn kihas kirevatest rahvahulkadest, lauljatest lipumeres. Jaamahoone oli ehitatud rohelisega ja lippudega. Peale lõunat olimegi suurel laulupeol, mis meie reisi suursündmuseks kujunes. Suur peoplats pakkus meile erakorraliselt elavat vaatepilti. See kees kui sipelgapesa, õhk täitus keelte ja murrakute vürinast. 15.000. liikmeline koor asus vägeval tribüünil, ümbritsetud lippudemerest, ülal katusel põlesid tuled, andes saladuslikku, suurt, pea-

videst, liikumisest. Väga haaravalt ja kõitvalt mõjus lastetrupi baleti-ettekanne. Üle kõige valitses kevadine rõõmus meeleolu, kandes meidki kaasa kuhugi õilsema, puhtama poole. Ka õnnestusid rootsi tantsude ettekanded, ning oli häameel konstateerida seda suurt poolehoidu mis meie osaks langenud sealpool Balti merd. Mängu teine osa kujutas sümboolset püha, ning staadioni väli näis eriti tore oma elavate tuled valgusel, mis tasa lehvisid öö tuule paitusel ning kaugele viirastuslikke varjukujutusi heitsid.

Peale muljeterikka päeva oli uni eriti

Rootsi ja Eesti noorsoolased IX üldlaulupeol.

aegu püha meeleolu kõigile. Ja kui laul kõlama hakkas jäi vaikseks kogu sajatuhandeline inimhulk, kes peole kogunenud, vaid helid valitsesid ümbruskonda. Saime aru, et seisime rahvuse ees, kus laul ju muistsest ajast eluga käsikäes käinud, helgetel ja tumedatel päevadel kaaslaseks olnud. Eesti rahvas suudab ja oskab laulda! Vahepel esinesid ka mees- ja pasunakoorid.

Samal õhtul oli meil, tantsijatel, debüüt staadionil — „llopühal“. Jällegi sügavama, muljeterikka ilma langesime tol kaunil, heledal suviööl. On ju õigus, et vahest sõnadest ja mõtetest aru ei saanud, seda rohkem aga olime haaratud helidest, vär-

magus, ent kestis kõigest mõni tund, ootas ju meid mitte vähema eeskavaga pühapäev. See algas ereda päikese ja värskendava tuulega. Esiteks oli meil esinemine Harjumäel, mis kindlat võidukäiku sammus. Loomulikult äratasid kõige rohkem tähelepanu soolotantsud, nagu Jösehärads Polska ja Oxdans. (Viimase suhtes peab autor komplimendi tegema ka Eesti poistele, kes selle meisterlikult ettekandis ühel väiksemal olengul, tõendades seega, et eestlaste keskel nii huvi kui ka oskus Rootsi tantsude suhtes valitseb).

Ettekannete lõppemisel liikusime marsi sammul E. T. K-sse, kus meile oli korraldatud lõunasöök. See arenes kõrgeima

meeleolu tähe all ning jõudis vast oma haripunktile üldise sinasõpruse maksmapanemisega.

Pühapäeva õhtu, mis osutus viimseks Tallinnas olemise ajal, oli pühendatud lõpuolengule Naiskutseskooli ruumes. Ka see kujunes eriti õnnestunuks, kahetsusega aga peab konstateerima, et tuju kõrgeim tipp ilmub ikka lahkumishetkel. Tantsiti, naerdi, lauldi, hüüti elagu, keelelistest raskustest näidi olevat saanud üle, mõisteti ilma sõnadeta ühtteist.

Lõpuks avaldasime tänu neile Eesti sõpradele, kes meie heaks nii rohkelt vaeva olid näinud. Viimased elagu-hüüded kajasid Tõnismäe majade vahel kesköö tunnil kojuminevatele Eesti noortele. Täielik rahuldustunne ja ülev tuju valdas meid kõiki.

Järgmine päev, esmaspäev, algas tagasiõit. Esiteks lennukiga Helsingi, sealt „Bore II“ ga Stokholmi. Soome pealinnas, kus viibisime ligi ööpäeva, võtsid meid vastu sealsed Rootsi ühingud Brage, Balder ja Svenska Ungdomsklubben. Ka

siin oli veel etteasteid ja ühiseid olenguid, jalutuskäike linnas ja väljasõit Suomenlinna kindlusesse.

Reis Eestisse 1928 a. suvel püsib kaua osavõtjate meeles heleda mälestusena ning võimata on unustada eneseohverdavat tööd ja vaeva, mis meie jaoks korda saadetud. Täiel määräl ühineme sõnadega, mis ühes kõnes ettetoodi:

„Suur laht ei lahuta meid, ta ühendab.“

Lubatagu lõpuks käesolevaga saata tervitusi kõigile Eesti sõpradele.

Viimaseid sõprusavaldusi lahkumise hetkel.

Kirjandusharude tegevusest maal.

Teame, et mida enam on inimene lugenud, seda kõrgemal tema hariduslik tasapind. Pääle teadmiste andmise tõstab lugemine üldist vaimlist arengut, peenendab ka meie kunstimeelt. Teame aga ka, et meie linnades tänapäev ei liigu kunsti tähe all. Teatritesse minnakse suuremal arvul ainult juubelitel ning noorsoole heidetakse ette liigset spordi ja n. n. „lõbukultuuri“ harrastamist. Kuidas on aga lugu maal? Peab ütleva, et spordil maal kunagi väga suurt edu ei saa olla, kuna inimesed oma enamuses ikkagi on rakendatud kehalisse tööle. Mängitakse jalgpalli, käsipalli, suusatatakse, jookstakse ka vahel võidu — ja see ongi kõik. Muude, näit. kergejõustiku, alade harjutamiseks puuduvad sageli abinõud ja veel tihem — juhatus. Nii on aga raske suurde hoogu sattuda. Arvan, et spordist maal meie vaimlise elu takistajat

võib vaevalt karta. Ja see moodne „lõbukultuur“? Muidugi tungib ta linnast maale mõjutades rahva maitset ja andes teinekord suuna ka tegutsemisele. Noored tahavad mõnelgi pool õppida, ja õpivadki, moodsaid tantse, laudakse agarasti lööklaule, riietuses püütakse iga hinna eest tabada linna joont. Ja just selle pinnapäälse kultuuri tungimine maale, mis siia jõudes on veelgi vesisem, kohustab noorsoo seltse leidma sellele takistusteid, püüdma äratada enam vaimlisi huviseid, pakkuda väärtuslikumat ja sügavamat kultuuri. Osa sellest ülesandest näen ma lasuvat kirjandusharudel, nagu neid nimetatakse ÜENU osakondades, ning muilgi seltsidel võiks kirjandus olla see, mille kaudu pakkuda rahva vaimuelule uut toitu.

Tahaksin siin tuua mõne näite, mis kuul võiks rahvale tutvustada kirjandust.

Üks liik õhtuid oleksid järjekindlad omavahelised õhtud, kus võetakse käsile üks kirjanik ja harutatakse läbi tema tähtsamad tööd, tutvunedes ka tema elulooga. Niisugusel korral on hää, et kõik osavõtjad oleksid tuttavad töö sisuga, muidu ei huvita neid iseloomude kirjeldus ega arutus. Et aga maal, kus enamasti üks eksemplar raamatust saadaval, läbilugemine paljudele raske, tuleks refereerida teose sisu, tuua rohkesti tsitaate, sest suuremale hulgalolevale jääbki see tutvunemine teosega ainukeseks. Ma arvan, et hoolas referent sel kombel kirjaniku töö võib tuua kuulajale kaunis lähedale. Muidugi tuleb mõnes töös terveid katkeid tsiteerida, sest on lõpmata tähtis, omada mulje kirjaniku stiilist. Suuremate tööde puhul kulub sisu refereerimiseks 1-2 õhtut ning iseloomude arutlused jääksid kolmandaks. Viimasel õhtul on tähtis, et avaldaksid võimalikult rohkem inimesi omi mõtteid. See ei taha alati olla kerge. Häaks abinõuks on siin referendile määrata opponent. Vasturääkivate mõtete avaldamine toob kuulajale sageli vägise sõnad keelele. On aga tähtis, et läbirääkimised oleksid elavad, nii jääb saadud mulje täiuslikum ja kestmam.

Sel meetodil on näit. ühes ÜENÜ osakonnas läbivõetud: E. Vilde „Külmale maale“, A. H. Tammsaare „Vanad ja noored“, „Kõrboja peremees“, „Tõde ja õigus“ M. Metsanurga „Ennäe inimest“, „Valge pilv“, „Punane tuul“, A. Kitzbergi „Libahunt“ (tervelt läbiloetud).

Väga hää on korraldada iseloomude arutlusi kirjanduslise väärtusega ettekantud näidendite puhul, nii andsid häid tagajärgi A. Kitzbergi „Püve talus“ ja „Tuulte põrises“, eriti viimane.

Kui niisuguseid õhtuid korraldada iga nädal, võib Eesti kirjanikud kronoloogilises järjekorras võtta läbi. Nii on õhtute alalistel külastajatel lõpuks ümargune ülevaade kirjandusloos.

Omavaheliste õhtute sisuks kuuluksid ka vahel mittepuhtkirjanduslikud teemid, näit. referaadid sotsiaalsete, psühholoogiliste, ka usuliste küsimuste üle. Läbirääkimised võivad kujuneda õige huvitavad. Niisugustest teemidest nimetäksin: „Millega vajame haridust“, „Rahvusest ja rahvast“, „Miks ei käi ma kirikus“ jne.

Teine liik õhtuid oleksid rohkemate ettekannetega suuremale rahvakogule. Siin on tänulikud läbivõtta meie luuletajad: L. Koidula, A. Haava, G. Suits, H. Visnapuu, M. Under, eriti kaks esimest, kunnende laule on muusikale seatud ja sellega hää on eeskava rikastada. Aga ka meie proosakirjanikkude töist saab korraldada suuremaid esinemisõhtuid, nii näit. on Tammsaare romaanidest paljud kohad lavastatavad, neis leidub huvitavaid väljavõtteid deklamatsioonideks („Vanad ja noored“, „Tõde ja õigus“). Niisuguse õhtu kavas oleks ka väikene referaat kirjaniku elust, poleks ka halb kui mõni muusikaline pala õhtut kaunistab.

Päälle niisuguse ühe kirjanikuga piiratud õhtu on veel tänulikud teised liigitused: lüürika-, huumori jne. õhtud, nagu neid on korraldanud ÜENÜ Tallinna osakond.

Peame meelespidama, et nende õhtute eesmärk on: äratada huvi ja lugupidamist kirjanduse vastu, seepärast peame hoolitsema, et nad ei tuleks igavad.

Siin tahaksin ka puudutada küsimust: kes peab refereerima. Kas peame ikka pöörama Haridusliidu poole või mujale, või katsume ise läbisaada? Muidugi võimalikult ise. Ma arvan ka, et seltsis ei tarvitse olla üks ega kaks isikut, kes kordamööda refereerivad, vaid seks peaks harjutama paljuid, see kasvatab noortes passiiviteedi asemel aktiveeti. Harva väljaspoolt palutud jõud aitavad aga tõsta asja mitmekesisidust. Unistuseks jääb siin kirjanikkude endi osavõtt neist õhtuist. Elame kaugel, teed on halvad...

Lõpuks veel üks ala, mis kuulub kirjandusharule: osakonna või seltsi oma aja-

ÜENÜ Osakonnad!

Saatke

„Eesti Noorusele“

päevapilte, kirjeldusi ja teateid oma tegevusest, mida avaldame sobival korral.

kiri. Suuremal osal seltsidel pole võimalik seda trükkida, sest ei leiduks ostjaid, ka muud paljundamisviisid pole tihti kättesaadavad. Niisugusel korral ilmugu ajakiri ühes eksemplaaris käsitsi kirjutatult. Ta on tarvilik järgmistel põhjustel: virgutab noori isetegevusele ja oma jõu katsetamisele, temas võivad leida käsitust seltsi töösse puutuvad küsimused. Eriti ÜENÜ osakondades, kus töö on jagatud mitmesse harru, üks haru korraldab üht, teine teist. Loomulikult tekib arvustus, vahel häa, vahel halb. Selle asemel et neid arvustusi sosistada üksteisele kõrva, millel on ikkagi klatši maik, avaldame nad kirjalikult. Niisugune arvustus on ka vastutavam ja üles-

ehitatavam. Siin leiaksid aset ka arvustused ettekantud näidendite kohta, mis on kasuks tegelasile, noorte katsetamised ilukirjanduses, joonistuses jne. — Kuidas aga korraldada niisuguse ühe eksemplari lugemist? Seks on soovitatav omavaheline kirjandusõhtu, kus ajakiri etteloeetakse ja säälsamas ka mõtteid vahetatakse ettetoodu kohta. Nii selgitatakse ühisel jõul mõnigi küsimus.—

Loodan, et ettetoodud kirjandusõhtute tüübid suudavad pakkuda meie maanoortele vaimurikastavat ainet, et meil ei tarvitseks minna ammutuma linna „lõbukultuuri“ tühjadele kaevudele;

M. K.

Noorusmälestusi.

T. Braks.

Need olid kurjad ajad 1906. a. talvekuil. Karistussalkade verine surve lasus raskesti maal. Igasugu seltskondline eluavalduid pidi raugema.

Oskate endile kujutella sellist olukorda, praegusaja noored? Teie, kes võite teotseada oma organisatsioones. Teie, kes võite vabalt väljendada endi noorte hingede igatsusi, rõõmu ja tulevikukavatsusi?

Meelistub üks hilisõhtu tund. Mõni päev kestnud sulale järgnes käre külm. Mõisa põldusid ja alevi karjamaad kattis lumeta jää, puhas kui roheline klaas. Täiskuu valgustas lossiparki ja varemeid. Puude oksil klirisesid tasakesti jäälitrid, härrastemaja — valgeseinaline — kerkis, kõrge ja tore.

Siin elas karistussalga ülem. Valvekomando asus peretoas, kaks välisvalvurit käis ümber härrastemaja, täigid vastu taevast.

Me ilmusime siis jääraudadel mõisa tiigile. Päeval oli kardetav väljas liikuda. Kasak võis kihutada hobusega turja. Need ustavamad tsaari orjad olid tol ajal kõikvõimsad. Kiskus kodaniku taskust, mis seal peidus, oli see siis rahapung, piip või tubakakott. Tasu maksis kantsikuga.

Hilistundidel oli võimalik jääpeeglil luid-liikmeid sirgu ajada, ahmida värsket õhku.

Meel-mõte aga ikka mõisa härrastemaja juures. „Kui me nendega võidelda ei suuda, narritada võime neid ikkagi,“ konstateeris üks mu sõber. Plaan oli kohe küps, me asusime venelasi narritama, õieti kiusama.

Mäeveerul oli pikk mõisa aidahoone, mis asus härrastemajast mõnekümne sammu kaugusel.

Ronisime tasakesi mäele, hoidudes aida nurga varjus. Seal moodustasime piramiidi: kaks jäid alla, kolmas sõber ronis me õlule ja vehkis kätega nagu tuulik.

Pikkamisi nihkusime seevõrra aida tagant ettepoole, et kuuvalgus heitis me varju härrastemaja ette. Too oli kole ja kummaline vari ühtlasi. Pikkuselt ulatas üle härmatanud ringteeplatsi, tipus liikleavad mustad laigud, nagu oleks ilmunud vanakuri ise oma nahktiibu lehvitama.

Siis ilmus härrastemaja nurga tagant tunnimees. Vaene venelanel!... Nähes platsil hiiglavarju lõnkumist, ehmus ta hetkeks liikumatuks tulbaks, toibudes hakkas risti ette vihtuma. Ja kuuldes aida

nurga tagant meie naerupurskeid, hõikas hääle värisedes: „Kes seal on?“ Ei mingit vastust. Tõmbusime tagasi ja hiilisime, et kas valvur julgeb vaatama tulla, milles asi. Kuis nüüd seda! Mehele oli hirmupinge lõõnud viltidesse. Paigal seis-tes ähvardas: „Ma lasen!“ Järgneval hetkel lõksataski hele pauk. Oli kuulda hääli, uste paukumisi. Teine sõdur ja valvekomando jooksid välja.

Nüüd polnud enam aega. Me laskusime mäest alla nagu kolm süsti pooli. Paari minutiga olime mõisa pargis, kus pistisime jääraudu ruttu päka alla. Ise kuulatasime, mis sest asjast välja tuleb.

Mu noored sõbrad, too nali pidi meil piskupealt palju maksma minema. Ei tormanud meid otsima mitte üksi valvekomando, vaid käsutati alevist kohale terve karistussalk. Pargis aga nii valge, et jä-nese poegagi võiks näha poole kilomeetri kauguselt.

Õnn, et puiesteel ja kõikjal leidus jääd. Me joosime pargist karjamaale, kus kadusime siledal jääl väledate varjudena lepi-kute varju. Pargis kajasid käsutushõiked, raksatasid püssipaugud.

Ega meid tabada suudetud, olime kõik noored. Olime noored ja väledad nagu hirved teravsõrgu jääpinnal kriipsates hagi-jate eest laia laande.

Nüüd kui vaatan noorte rongkäike, nende võimupidusid või võistlusmänge staadionil, meelistub endine aeg. Sitked, pruunipõselised poisid, tõstmas või maad-lemas, noored tüdrukud, juuksed lehvimas, rind õieli ees, vuhisevad võidujooksul mööda, enne polnud seda. Ja mõnikord poeb rinda nagu kahetsus ja kadedustunne tahaksin ka veel olla noor. Aga midagi pole parata. Ega too inimese nagu iga-vesti suundu päikesesärra: aeg surub selja kүүru ja nina läheneb ikka rohkem mul-lale, millest me võetud.

Aga siiski: noorte hulgas olles, nenda naeru ja hõiskeid kuuldes, värskeneb vana naeru ja hõiskeid kuuldes, värskeneb vana südagi. Ja teades, et praegusaja noortel ei tarvitse põgeneda ühegi vaenlase eest, nagu eelpool jutustatud, tirime ühes noor-tega seda eluvankrit edasi kodumaa künk-likkudel teedel, olgu siis ees lilli või ohakaid.

NOORSOO TÖÖ MAILT

Mujal:

Soomes ilmus trükist Soome noor-soo liidu aastaraamat XXI. 1927 a. tege-vuse kohta. Raamatul on 356 lehekülge ja sisaldab ta ülevaateid ja kirjeldusi Soome noorsootöö igalt alalt ja igast Soome eri nurgast andes Soome noorsootöö ulatu-sest ja laiupest, töömeetodidest ja suu-nast üksikasjaliku pildi. Kasutades sta-tistilisi andmeid oli Soomes 18 keskseltsi ümber koondund 1335 noorsooühingut, kelledest aruandeid 1927 a. kohta esitanud 1215 ehk 91%. Liigete üldarv on 65429 neist meesliikmeid 55 (Eestis 59)%. Juhatus-koosolekuid on peetud 8358, üldkoosole-kuid 7769. Pidusid ja õhtuid on korral-datud 8559, referaate ja kõnesid 14829,

näitemänge 6081. Raamatukogusid töötas 697 kokku 111826 köitega, oma ajakirje ilmub 607, oma maja on 697 ühingul. Öpiringe teotes ühingute juures 338 kokku 5816 osavõtjaga, kelledest pooled soorita-sid vastava eksami. Keskseltside instruk-torid on 1187 kohas esinenud 1828 kõnega 68132 kuulajale. Noorsoo oma rahvaüli-koolis õppis 40 noort.

Silma paistab suur ettekannete ja kõ-nede arv. Nii ei peeta Soomes pea ühtki pidu, kus eeskavas puuduks peokõne. Ka huvi laulukooride ja käsitöö vastu näib tublisti kasvamas.

Soome noorsoolaste häälekandja „Pyrkijä“ alustas käesoleval aastal oma 40 aastakäiku veidi suurendatud kujul ja

ohtralt piltidega ilustatult. Ajakirja jaanuari numbri kaant ehib meie raamatu „Noorsooliikumisest ja noorsootööst“ kaanejoonistus. Ajakirja veebruari numbris tuuakse pikem 7 leheküljeline piltidega ilustatud ülevaade eesti noorsooelust ja tööst A. Meikopi sulest ühes viimase pildiga.

*

Rootsi noorpõlve koondav organisatsioon „*Svenka Ungdomsringen för Bygdekultur*“ korraldab sel aastal põhjamaade noorsoopidustused Malmös (lõuna Rootsis) 27–30 juulil. Kavas on rahvatantsurühmade ja küla viiulimeeste esinemised, laulud, kõned, rongikäigud, näitus ja kongress. Muu seas on kavatsatud korraldada põhjamaade noorsoo esindajate vaheline nõupidamine nimetatud noorsoopidustuste põhijoonte iseloomu ja vaheaja selgitamiseks. Pidustustele on otsustatud kutsuda pääle omade veel taani, norra, soome, islandi, ahvenamaa ja eesti noorsoo-organisatsioonid.

Sama rootsi noorpõlve koondus on viimasel ajal hakanud üleriikliselt korraldama noorsoojuhtide kursusi, mis noortes on leidnud ilusat vastukaja. Kursuste eeskavas on eestkätt põhjamaile nii armastatud kodukultuuri küsimused ja harutlused koduümbruse uurimise, rahvamuusika, rahvalaulu (eestkätt ühehääleline unisono laul), rahvatantsu, rahvamängude kui ka muude kultuur- ja majapidamise aladelt ja noorsoojuhtimise ülesandeilt. Ühel niisugusel kursusel Engelsundi rahvaülikooli juures oli osavõtjaid ligi sada, neist umbes neljandik õpetajaid.

„Välkugu teras ja raiugu raud, noori ei kohuta surm ega haud!“

hüüdis paarkümmend aastat tagasi luuletaja Gustav Suits. Näidakem meiega, noored, et raskused meid ei kohuta ja saatkem „**Eesti Noorsele**“ oma tellimine.

Itaalia fašistliku noorsooliidu kokkuvõtete järele 1928 aastast kuulus liitu enam kui 1540000 noort nende hulgas 17.000 üliõpilast ja umbes 420000 naisnoort. Sel riikliku ilmega liidul on täiesti militaristliku kasvatuseloom. Nii töötati sääal aruande aastal 8500 õpetaja, 4000 ohvitseri ja 560 vaimuliku juhatusel. Muu seas korraldati 100 laagrit 50000 noorele ja mere toimkonna teenistuses on muu seas 4 koolilaeva.

*

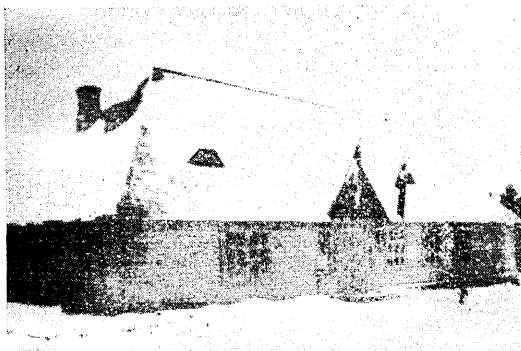
Alte Kontratänze on raamatu pealkiri, milles 64 inglise kuulsat külatantsu raamatust: „The english dancing master“ by John Playford“ saksa keele tõlgitud. Nimetatud raamat on Inglismaal ilmunud vist juba 100 trükis. Raamatus on inglise noorsootegelaste *Rolf Gardineri* sissejuhatus inglise kontra tantsu iseloomust, millised tahavad olle õieti midagi rahvatantsude ja moetantsude vahepäälset seltskonna tantsu ilmega. Ka tantsumeloodiad on imekenad. Raamat on ilmunud Georg Kallmeyeri kirjastusel ja maksab 3,75 Saksa marka (umbes 350 senti).

Meil:

ÜENÜ juubeli pidustused, mis käevoleval suvel 29. ja 30. VI. ära peetakse on nii kodu- kui välismaa noorsoo ridades sooja vastukõla leidnud. Üle hulga aja kohtuvad Läänemere kaldal Soome, Eesti, Liivi ja Ungari suguvennad. Soome ja Liivi vellede osavõtt on kindel, samuti on loota ka, et Ungari noored võtavad kutse vastu. See oleks esmakordne juhused neid rahvaid koos pidutsemas näha, võrrelda nende ilusaid rahvuslaule, tantse ja mängu ja imetleda kauneid rahvusrõivi.

Pääle hõimlaste on osa võtmas ka teised Läänemere ja Põhja noored. Eriti Rootsist oodatakse jälle rohkearvulist sõprade hulka, kuna nagu kuulda pääle varem siin käinud noorsoo seltside Appelli ja Allmogeilleti külla sõita soovivad veel teisedki Stockholmi organisatsioonid ning peale tantsude esineksid nad seekord ka laulus. Samuti on kindlasti oodata pidustustele liitriigi Läti noorureid.

*

ÜENÜ Varesmetsa osakonna uus kodu.

Varesmetsa noorsoolasi uues kodus pidulaul.

ÜENÜ Varesmetsa osakonnal oli 3. veebruaril pidulikumaid päivi. Ühes viie aastase tegevuse mälestamisega avas noorsootööle omad ukсед ka *uus kodu*, milline kujutatud meie pildil. Kodu ehitati haruldase üksmeele ja väsimatusega aasta jooksul, mis juures suurem osa ehituskuludest kaeti kingitustena ja toimetati kohale talgudega. Väike Varesmetsa metsanurga osakond võib olla eeskujuks suurimaile osakonnile.

*

„**Metsatar**“, nii on ÜENÜ Kolga-Jaani osakonna šapirografeerit ajakirja nimi, millest ilmunud juba kolm numbrit. Sisuks ilukirjandus kui ka informatsioon ja teated osakonna tegevusest. Osakona liikmeile on ajakirja tellimine kohusetav.

*

Ligi 4000 noort on ÜENÜ Tallinna osakonna liikmeaktile ustavust avaldanud

viimase 10 aastase tegavuse jooksul. Asutamisest tänaseni on liikmete nimekirjas püsinud vahetpidamatult kümnekond isikut. Lahkujaist on mõnigi siirdunud tegevusalule, millele pandud alus osakonna tegevuses.

Osakonna segakoor *Anton Kasemetsa* juhatusel sõidab 16. VII. *Järskasse* (Imatra lähedal) Soome Lõuna Karjala noorsoo pidustusile. Võimalik, et koor ühenduses sellega kakontsertreisi Soomes sooritab.

Soome naisvõimlejate liidu kutsel sõidavad ÜENÜTO naissportlased esimeste suurte võimlemis-pidustusile, nendest aktiivselt osavõttes.

Alam-Austria suurtest laulu, mängu ja ja spordi pidustustest osavõtmiseks eeloleval suvel Viinis on ÜENÜTO juhatus saanud lahke kutse. Kutse on jaatavalt võetud vastu.

LUUKAMBER

Ajalehtede teatel oli paari aasta eest Pärnu koolinõunik L. kihnulaste suhtes konstateerinud suurt kultuuris mahajäämist võrreldes manneriga. Faktilisena tõendusena mainis nõunik asjaolu, et kihnulased seni ei tundvat või ei kandvat siidisukke.

Ent olukord on muutumas. Kui hiljuti lastevanemad Kihnus esimest kooli-

streiki organiseerides muust Eestist ettegi jõudsid, siis ei jää Kihnu mõnel teisel alalgi mannerist järele. Nii loeme Meie Maas (nr. 134):

„*Kihnu* saar oli seni õnnelikus olukorras sellepoolest, et seal murdvargused puudusid. Sealsed elanikud olid oma varanduse hoidmisega hooletud. 19 novembril sündis halb üllatus: pandi toime

esimene murdvargus *Kihnus*. Elisabet Larensil viidi elumajast 2 puuda sealiha 32 krooni väärtuses, ajal mil Kihnu konstaabel viibis Pärnus politsei pidustustel.“

Ehk märgib koolinõunik fakti oma päevaraamatusse.

*

Meie Maa nr. 137 kirjutab:

„Suur jooming 1. dets. „auks“,

Nagu meile asjaosaliste hulgast teatatakse, olevat ühes kubermangu tänava alul seisvas seltskondlikus asutuses laupäeva õhtust esmaspäeva hommikuni kohutavalt pummeldatud. Kas 1. dets. mälestuseks või... seda ei teata. Igatahes alatud 1. dets. 1924 a. ohvrite mälestamisega. Kaasa löönud palju tuntud nimedega isikuid.

Toimetusel ei ole sellele teatele midagi juure lisada.“—

Meil ka mitte. Seda enam, et meie ei tea, milline seltskondlik asutis see oli, ehk milles see kohutav pummelung seis- sis. Isegi neid tntud nimesid meie ei tunne.

Ent meil on ettepanek. Kinnitagem selle seltskondliku asutise seinale mälestustahvel kõigi pummeldajate risti- ja perekonnanimedele ning elukutse kirjeldusega. Nende omapärane mälestamine on mälestust väärt. Oli ju see uue suuna näitamine ja järeltegema sundiv eeskuju meie paraadidele ja aktuste pidamisel senises lühikeses ja kuivas õhkkonnas. Süvendada pummeluseri ja pikendada laupäeva õhtust esmaspäeva hommikuni — nii tuleb aktusi mälestada. Moodu see lähebki. Võru Teat. nr. 141 teatel on sarnast joo- bnut mälestust organiseeritud Sadrametsaski.

*

Läänemaa nr. 47 teatel on *Paatsalu* haridusselts korraldand suure kõnekoosoleku. Kõnelenud õp. Randes teemile „*Tuleviku ettekuulutamisest*.“ Kõnet jälginud suure huviga 100 pealine publik. Ent kõnekoosolekule järgnevat haridusseltsi juhatuse koosolekust pole saanud asja — juhtiv juhatuse liige olnud *hiromandi* juures.

Võtke Paatsalust eeskuju kõik kodumaa *hariduse* ja muud seltsid!

*

Virulane nr. 138 kirjutab:

„Viimasel armulauaga jumalateenistusel oli *Rakvere* kirikus rohkesti rahvast ja selle tõttu võis arvata, et korjanduskarpi vaeste jaoks kena summakene kogub. Kassa avamisel selgus vastupidine nähtus. Karpi oli õige palju püksinööpe ja vanu väärtusetu rahasid pandud. Nähtavasti oli mõne mehe patu bagaas vanajumala ette minekuks liig kerge. Seda saab nimetada ainult ulakuseks.“

Oleme vastupidisel arvamisel. Mitte ulakus pole see, vaid eneseohverduse ülim kraad, kui kodanik muu raha puudusel oma püksinööbid korjanduskarpi surub ning siis kätega pükse hoides koduteed algab.

Valmistatagu neile kirikus esimeses reas aukohad.

*

Võru Teat. nr. 141 kirjutatakse järgmist:

„Haanja-Plaani lauluselts korraldas peo. Eeskava oli mitmekesisstatud ja hästi valitud. „*Sõnajala õis*“ lavastati tunderikkalt, kui arvata välja suudlemis- stseenid, mis maal kuidagi ei õnnestu.“—

Tõesti kurb. Tuleb vast küll linna härrade poolt korraldada vastavaid kursusi. Küsimus ainult kas Haridusministeerium kursuse kulud riigi kanda võtab ja kas Haridusliidul leidub lektoreid?

ÜENÜ ajakirjad!

Saatke meile tutvunemiseks ja kontakti pidamiseks omi käsitsi ja mehhaaniliselt paljendet numbraid. Peale tutvunemist oleme nõus neid tarbekorral saatma tagasi.

Kiri toimetusele.

Tõsjolude jalule seadmiseks H. T. artiklis „ÜENÜ“, mis ilmus „Eesti Spordilehes“ № 7. 15. II 29 a., palub ÜENÜ spordikesktoimkond alljärgnevatel ridadel lahkesti Teie lugupeetud lehes lubada ruumi.

Võorastavad on H. T. väited ÜENÜ kohta, kes käsitades valeandmeid, tahab laiemale sportlasperele anda edasi Ekraveliidu asemikkude kogu koosoleku käigu ja meeleolu, seal juures kõik koosoleku nurjumis-süü ÜENÜ-le omistab, kusjuures kahjuks, autor eksiteele sattub. Kuna ta isiklikult koosolekul ei viibinud, vaid, käsitades teise või kolmanda isiku informatsiooni, annab ta edasi nähtavasti mõne erapooliku isiku muljeid ja tõendusid.

Pole tõi, et suurem osa ÜENÜ osakondi võeti vastu paar päeva enne asemikkude kogu koosolekut Ekraveliidu liikmeks. Võtku H. T. vaevaks ja vaadaku II Kehakultuur aasta raamatut kus leiab, et 1927 a. oli juba 7 ÜENÜ osak. Ekraveliidu liigeteks. Nendest mõned juba 4-5 aastat. Viimasel Ekraveliidu juhatuses koosolekul võeti vastu ainult 3 ÜENÜ osak., mis H. T. arvates enamuse moodustab.

H. T. kirjutab, et suuremate seltside esitajad lahkusid protestiks koosolekult ja et ülejäänud ei saanud hakkama uue juhatus valimisega. Kui vaatame, kes olid lahkujad (H. T. arvataavad „kandvamad jõud“ ja „suurorganisatsioonid“) siis näeme et esimene, kes oma lahkumise teatavaks tegi, on juba mõnda aega elumärke avaldamata, surma unes viibiva spordiklubi „Kalevipoja“ esitaja. Järgnesid Tall. Politsei Spordi ring, Sakalamaa K. L. maleva Sp. Klubi (kellel mandaat polnud korras), Türi Spordi Ring (kelle esitaja ülalpidamine mõndagi jättis soovida ja kaugel oli sellest kõrgest eetikast mida H. T. omistab lahkujaille) ja Narva „Kalev“, samuti organisatsioon, kes surma unes viibib, Lahkujate rea lõppu võiks asetada suurseltsina ainult E. S. S. „Kalev“. Väljaarvates viimast, lubatagu küsida, kas neid loeb H. T. „meie kandvamateks sportorganisatsioonideks“. Kas selles letargias, milles nad viibivad, seisabki nende organisatsioonide kandvus?

Päälle nimetud „Suurseltside“ lahkumist ei olnud koosolek sugugi töövõimetu, kuna koosolekule jäi järgi veel 20 organisatsiooni.

Valimised näitasid selgelt, et „võimuharast“ ega „oma meeste piruka otsa upitamistest“ juttugi olla ei saanud, nagu seda kartsid „surnud seltside“ esitajad, ning müra ja kärarikalt selle seinale maalitud tondi vastu astusid välja, tööd takistades. Selle peale vaatamata, et koosoleku algul tehti avalikult teatavaks, et ÜENÜ esindajad ei ole tulnud jagama maad, mida ka valimiste tulemused näitavad. Koosoleku protokollist näeme, et valitud juhatuses olid härrad: Dr. A. Veiss (Tall. „Võitleja“) H. Tann (V. S. „Sport“), H. Veem (Paide „Järva-pojad“), Pärn (Pärnu „Vaprus“) ja üksainuke ÜENÜ esitaja E. Kaljot. Seega ei mingit võimuharast ÜENÜ poolt.

Omas artiklis toonitab H. T., et, sündmuste arvustamisel tuleb hinnata mitmesuguseid momente — juriidilisi, sportlis-eetilisi kui ka loogilisi — kuid iseenda hinnangust ei taha tema saada aru.

ÜENÜ osak., olles liidu liikmeks vastu võetud ja liikmemaksu tasunud olid õigustatud oma esitajate kaudu asemikkude kogu koosolekust võtma osa. Liidu esimees. asemikkude kogu koosolekut avades, konstateeris, et on koos tarviline arv liidu liikmeid (nende hulgas ka ÜENÜ osak.) ja avas koosoleku. ÜENÜ osak. olid seega sama õiguslikud kui teised organisatsioonid. Samal koosolekul hakata osa liikmete õigusi piirama ja neid liidust välja heitma ei ole kooskõlas liidu põhikirjaga.

Ka sport-eetika mõiste paistab H. T.-le arusaamatu olevat, kuna tema tarvitab lauset ja ennustab tunnustatud spordi tegelastele, keda valiti uude juhatusse, et neist järgi jääb ainult „Laip ja paha hais“. Ja ÜENÜ-d, kes osak. kaudu noori õhutab spordi tegevusele ja vastvalt ettevalmistab neid, keda suurseltsid hiljem oma vapiga saadavad starti, tahab H. T. tahaplaanile suruda, püüdes sumbutada meie häält kaasaraäkimiseks. Kas seegi H. T. arvates „Sport-eetika“?

Meid paneb imestama, et Eesti Spordi Kesklüüdi häälekandjas püütakse ÜENÜ sportlisest tegevusest vaikselt mööda minna kuigi ÜENÜ vast rohkem on sportlist liikumist levitatud ja rahva hulka viinud kui seda kõik elus ja varjusurmas „suurorganisatsioonid“ kokku. Selle kinnituseks oleme sunnitud siin kohal mõningaid andmeid meie tegevusest avaldama, et ÜENÜ osakonnad H. T. väite järgi mitte vaid „muu seas“ tegemist ei tee ka spordiga. (E. Spordilehe toimetus nähtavasti ei võtnud vaevakski läinud aastal temale saadetud ÜENÜ tegevuse aruannet lugeda läbi, et informeeritud olla ÜENÜ sportlisest liikumisest, muidu ei oleks temas avaldatud meie kohta eitavaid ja ironiseerivaid lauseid).

ÜENÜ-l on 142 osaonda. Nende hulgas töötasid 1927 a. (aruande puudusel ei saa kahjuks käsitada kõiki 1928 aasta andmeid, aga osalt saadud aruannetest selgub sportlase tegevuse järjekorraline tõus) 51 osakonna juures spordiharud. Võistlusi korraldatud üle maa 228. - kerge - raskejõustikus, - rattasõidus, jalg-käsi ja jääpallis, ping-pongis, tennisel jne. Peale selle terve rida kursusi ja loenguid. Tegev-spordilaste arv kõigis osakondades kokku ulatas 1927 a. 1500 peale, kelle hulgas ligi 250 naissportlast. Need arvud kõnelevad juba ise enese eest — mida suutnud organiseerida H. T. arvates „need tegelased, kes spordi suhtes enamus täiesti valged lehed“.

Lõpuks tähendame, et koosolek lõpetati mitte saamatuses ja jõuetuses, vaid et selgitada tekkinud olukorda liidu liigete õiguste suhtes.

ÜENÜ

Sordikesktoimkond
Esimees Sekretäär
(E. Kaljot) (H. Hasenbusch)

Vastutav ja tegev toimetaja Ago Jõger. Väljaandja: Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatus. Toimetus: Eduard Riisman, August Meikop ja Eduard Triik.

„Estotrükk“ Tallinn, S. Karja 8.

Hind 20 senti.